

Sygn. akt I ACa 717/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Maciej Dobrzyński (spr.)

Sędzia SA Marzena Konsek - Bitkowska

Sędzia SA Barbara Trębska

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa S. W.

przeciwko M. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 15 marca 2012 r.

sygn. akt X GC 397/10

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- w punkcie I (pierwszym) w ten sposób, że zasądzoną kwotę 82.500 (osiemdziesiąt dwa tysiące pięćset) złotych wraz z odsetkami obniża do kwoty 58.100 (pięćdziesiąt osiem tysięcy sto) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 sierpnia 2008 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w zakresie kwoty 24.400 (dwadzieścia cztery tysiące czterysta) złotych wraz z odsetkami,

- w punkcie III (trzecim) w ten sposób, że zasądzoną tytułem kosztów postępowania kwotę 6.450,96 zł (sześć tysięcy czterysta pięćdziesiąt złotych dziewięćdziesiąt sześć groszy) obniża do kwoty 3.504,24 zł (trzy tysiące pięćset cztery złote dwadzieścia cztery grosze);

2. zasądza od S. W. na rzecz M. M. kwotę 3.350 (trzy tysiące trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

I ACa 717/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 sierpnia 2010 r. S. W., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) wniósł o zasądzenie od M. M. prowadzącej działalność gospodarczą po nazwą PHU (...) kwoty 100.868,51 zł z ustawowymi odsetkami od kwot: 85.525 zł od dnia 14 sierpnia 2008 r. do dnia zapłaty i 15.343,51 zł od dnia 11 października 2008 r. do dnia

zapłaty. Nadto, powód wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wydał w dniu 2 września 2010 r. w postępowaniu upominawczym nakaz zapłaty, w którym uwzględnił w całości żądanie strony powodowej.

W sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 15 marca 2012 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie zasądził od pozwanej M. M. na rzecz powoda S. W. kwotę 82.500 zł z ustawowymi odsetkami od kwot: 71.517,99 zł od dnia 14 sierpnia 2008 r. do dnia zapłaty i 10.982,01 zł od dnia 11 października 2008 r. do dnia zapłaty (punkt I), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (punkt II) oraz zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 6.450,96 zł tytułem kosztów postępowania (punkt III).

Sąd I instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych oraz rozważaniach prawnych:

Strony S. W. i M. M. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zawarły umowę, na podstawie której powód zobowiązał się do kompleksowego położenia kostki brukowej w obiekcie. Strony ustaliły kwotę 125 zł netto za 1 m² kompleksowego ułożenia kostki brukowej (do kwoty tej należało doliczyć kwotę 22% podatku VAT). W punkcie 3 umowy strony ustaliły, że po dostawie materiałów na budowę zamawiający zobowiązany będzie do zapłaty zaliczki za dostarczone materiały w kwocie 50.000 zł gotówką lub przelewem w ciągu 2 dni na podstawie częściowej faktury VAT. Wszelkie dodatkowe prace niezwiązane z zakresem prac bądź wynikiłe w ich trakcie, a nie uwzględnione w ustalonej cenie, miały być kalkulowane oddzielnie w trakcie robót (pkt 5 umowy). Pozwana zapłaciła powodowi zaliczkę w kwocie 50.000 zł.

Powód ułożył kostkę brukową na powierzchni 1000 m². Po wykonaniu prac powód obciążył pozwaną trzema fakturami VAT: nr (...) na kwotę 64.050 zł płatną do dnia 7 sierpnia 2008 r., nr (...) na kwotę 91.475 zł płatną do dnia 13 sierpnia 2008 r. oraz nr (...) opiewającą na kwotę 15.343,51 zł płatną do dnia 10 października 2008 r. Faktura nr (...) została wystawiona za kompleksowe usługi brukarskie, faktura nr (...) za kompleksowe usługi brukarskie (na kwotę 65.459 zł), krawężnik drogowy plus obsadzenie (na kwotę 16.256 zł) i odwodnienia i studnie (na kwotę 9.760 zł), a faktura (...) za kompleksowe usługi brukarskie (na kwotę 10.982,01 zł) i krawężnik drogowy (na kwotę 4.361,50 zł). Powód wezwał pozwaną do zapłaty w dniu 24 czerwca 2010 r.

W trakcie trwania prac pozwaną reprezentował jej konkubent G. M.. To on kontaktował się z powodem oraz ustalał szczegóły wykonania prac i realizacji zawartej umowy. Pozwana zapłaciła pracownikowi powoda K. S. kwotę 20.000 zł, którą on przekazał powodowi.

Wpłaty dokonane w formie przedpłaty zostały zaliczone na poczet częściowej zapłaty faktury VAT (...). Pozostałe 20.000 zł powód zaliczył na poczet wierzytelności najdalej wymagalnej, tj. pozostałej do zapłaty kwoty 14.050 zł na podstawie faktury VAT (...), zaś pozostałą kwotę zaliczył na częściową zapłatę faktury (...).

Opierając się na powyższym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powoda w części zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd I instancji wskazał, że strony łączyła umowa o dzieło. Powód wykonał na rzecz pozwanej prace brukarskie. Strony nie określiły w metrach kwadratowych powierzchni, na jakiej miała być położona kostka, ustaliły tylko cenę za 1 m² na kwotę 125 zł (pkt 4 umowy). Zdaniem Sądu Okręgowego brak było podstaw do uznania, że powierzchnia, na której położono kostkę była większa niż 1000 m², którą to wielkość potwierdziła pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty.

Sąd I instancji wskazał, że w zakresie pojęcia „kompleksowe ułożenie kostki brukowej” mieściło się ułożenie krawężników, odwodnień i innych podobnych elementów. Zdaniem Sądu Okręgowego za kompleksowe ułożenie kostki należało uznać podjęcie wszelkich czynności niezbędnych do wykonania tego rodzaju prac. Wykonanie odwodnienia, położenie krawężników było zaś bezpośrednio związane z zakresem zleconych prac.

Ustalając wysokość należnego powodowi wynagrodzenia, Sąd Okręgowy przyjął jako wykonaną powierzchnię 1000 m² kostki brukowej i nie uwzględnił kwot dotyczących zapłaty za krawężniki i odwodnienia oraz studnie, ujętych w wystawionych przez powoda fakturach. Tym samym kwota jaką pozwana powinna była zapłacić powodowi za całość wykonanych prac wynosiła 152.500 zł brutto (1000 m² x 125 zł plus 22% VAT). Wartość wykonanych prac wyniosła 152.500 zł, po odjęciu kwoty 70.000 zł zapłaconej przez pozwaną, do zapłaty pozostała kwota 82.500 zł w terminach płatności faktur o numerach (...). Należność z faktury nr (...) została przez pozwaną uiszczona w całości. W pozostałym zakresie powództwo jako nieudowodnione Sąd I instancji oddalił.

O odsetkach ustawowych Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 k.c., stosownie do dat wymagalności poszczególnych kwot określonych w fakturach wystawionych przez powoda.

O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożyła pozwana, zaskarżając go w zakresie punktu I w części obejmującej kwotę 24.400 zł. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie prawa procesowego, a w szczególności art. 321 k.p.c. poprzez zasądzenie ponad żądanie pozwu, polegające na zasądzeniu roszczeń wynikających z ułożenia przez powoda kostki brukowej według stawki 125 zł za metr kwadratowy, podczas gdy powód domagał się w pozwie wynagrodzenia jedynie w wysokości 105 zł za metr kwadratowy.

Wskazując na powyższy zarzut pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda jedynie kwoty 58.100 zł i oddalenie powództwa w pozostałym zakresie, lub też uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie w tej części sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację z dnia 28 maja 2012 r. powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego według obowiązujących stawek.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Powód dochodził zapłaty reszty należności za wykonane przez siebie prace brukarskie w łącznej wysokości 100.868,51 zł. Sposób ustalenia wysokości dochodzonego roszczenia został przez powoda wskazany. Jak wynika z uzasadnienia pozwu na powyższą kwotę składały się należności wynikające z trzech faktur VAT o numerach (...). I tak:

- faktura VAT nr (...) opiewała na kwotę 64.050 zł i została wystawiona za wykonaną usługę w postaci „kompleksowych prac brukarskich”;

- faktura VAT nr (...) opiewała na kwotę 91.475 zł i dotyczyła wykonania następujących usług: 1/ „kompleksowe usługi brukarskie” - kwota 65.459 zł, 2/ „krawężnik drogowy plus obsadzenie” - kwota 16.256 zł, 3/ „odwodnienia, studnie” - kwota 9.760 zł,

- faktura VAT nr (...) opiewała na łączną kwotę 15.343,51 zł i dotyczyła następujących usług: 1/ „kompleksowe usługi brukarskie” - kwota 10.982,01 zł, 2/ „krawężnik drogowy” - kwota 4.361,50 zł.

Wszystkie podane wyżej kwoty uwzględniały 22% stawkę podatku od towarów i usług.

W opisie faktur odnośnie pozycji „kompleksowe usługi brukarskie” wskazano cenę jednostkową za metr kwadratowy bez podatku VAT w wysokości 105 zł. Łączna wartość usług wynikająca z wymienionych trzech faktur wynosiła 170.868,51 zł.

Kwota 170.868,51 zł została pomniejszona o dokonane przez pozwaną wpłaty w łącznej wysokości 70.000 zł, które to wpłaty powód zaliczył na poczet najwcześniej wymaganych należności. W wyniku dokonanych zaliczeń w całości została zapłacona faktura VAT nr (...) i w części uregulowana została płatność wynikająca z faktury VAT nr (...). Dochodzona pozwem kwota 100.868,51 zł stanowi zatem różnicę pomiędzy kwotą wynikającą z trzech ww. faktur VAT, a dokonanymi przez pozwaną wpłatami (170.868,51 zł - 70.000 zł).

Pozwana była wzywana do zapłaty należności w łącznej wysokości 100.868,51 zł wynikającej z faktur nr (...) (k. 15 - przedsądowe wezwanie do zapłaty).

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Okręgowy nie uwzględnił powództwa w zakresie w jakim powód domagał się zapłaty należności za wyszczególnione w ww. fakturach usługi w postaci: wykonania krawężników drogowych, odwodnień, studni. Sąd I instancji przyjął, że usługi te mieszczą się w zakresie kompleksowego ułożenia kostki brukowej i nie należy się za nie odrębne wynagrodzenie. A gdyby nawet, zdaniem Sądu Okręgowego, przyjąć odmienną interpretację, to powództwo w tym zakresie nie zostało przez powoda udowodnione. Nadto Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że powodowi należy się wynagrodzenie za ułożenie kostki na powierzchni 1000 m², a nie jak wskazano w ww. fakturach 1096,73 m².

O ile zatem Sąd I instancji za usprawiedliwione okolicznościami sprawy uznał roszczenie powoda tylko w zakresie, w jakim dotyczyło ono zapłaty za wykonaną usługę w postaci kompleksowego ułożenia kostki brukowej na obszarze 1000 m², to konsekwentnie ustalając wysokość należnego wynagrodzenia winien był zastosować stawkę wskazaną w fakturach VAT wystawionych przez powoda, tj. stawkę 105 zł za metr kwadratowy. Odwołanie się do zapisów zawartej przez strony umowy i przyjęcie na tej podstawie stawki wyższej, tj. 125 zł za metr kwadratowy, ale ostatecznie nie zastosowanej przez powoda, i ustalenie należnego powodowi wynagrodzenia na podstawie stawki wyższej niż domagał się powód, stanowiło zasądzenie ponad żądanie w rozumieniu art. 321 § 1 k.p.c. Zarówno z twierdzeń pozwu, jak i załączonych do niego dokumentów w postaci kopii faktur nr (...) oraz wezwania do zapłaty (k. 12, 13 i 15) wynikało w sposób niebudzący wątpliwości, że w niniejszej sprawie powód żądał za wykonane przez siebie prace w postaci ułożenia kostki brukowej wynagrodzenia ustalonego w oparciu o stawkę 105 zł za metr kwadratowy, a nie wynikającą z umowy stawkę 125 zł za metr kwadratowy. W świetle art. 321 § 1 k.p.c. przy wyrokowaniu sąd nie może zasądzić ponad żądanie. Ustalenie wysokości należnego powodowi wynagrodzenia w oparciu o stawkę wynikającą z umowy oznaczało, że Sąd Okręgowy wyszedł ponad to, czego żądał w niniejszej sprawie powód.

W piśmiennictwie podkreśla się, że sąd nie może zasądzić roszczenia w większej wysokości niż żądał powód, również wtedy, gdy z okoliczności sprawy wynika bez wątpienia, że powodowi przysługuje świadczenie w większym rozmiarze (np. M. Jędrzejewska, J. Gudowski [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze, pod red. T. Erecińskiego, tom II, Warszawa 2012, str. 39).

W świetle powyższych ustaleń zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 321 § 1 k.p.c. należało uznać za trafny.

Konsekwentnie, przy zastosowaniu stawki przyjętej przez powoda, tj. 105 zł za metr kwadratowy, za ułożenie kostki brukowej na powierzchni 1000 m² wysokość należnego powodowi wynagrodzenia winna być ustalona w następujący sposób: 105 zł x 1000 m² x 22% podatku VAT. Łącznie za wykonaną pracę powodowi należało się wynagrodzenie w wysokości 128.100 zł (105.000 zł + 23.100 zł). Wynagrodzenie to należało pomniejszyć o wpłaconą przez pozwaną kwotę w łącznej wysokości 70.000 zł. Ostatecznie powodowi należała się, z tytułu niezapłaconej części wynagrodzenia, kwota 58.100 zł i w takim zakresie powództwo podlegało uwzględnieniu. Wyliczenia te oparto na ustaleniach Sądu I instancji co do zakresu i rodzaju wykonanych przez powoda prac. Nie były one kwestionowane przez strony na etapie

postępowania apelacyjnego, w szczególności strona powodowa nie skarżyła rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w części oddalającej powództwo.

Wobec uznania apelacji za uzasadnioną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w jego punkcie I w ten sposób, że zasądzoną tam kwotę 82.500 zł wraz z odsetkami obniżył do kwoty 58.100 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 sierpnia 2008 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w zakresie kwoty 24.400 zł wraz z odsetkami. W konsekwencji zmianie i proporcjonalnemu obniżeniu podlegało również rozstrzygnięcie o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego, zawarte w punkcie III zaskarżonego wyroku. Zasądzoną tam tytułem kosztów postępowania kwotę 6.450,96 zł należało obniżyć do kwoty 3.504,24 zł, przy przyjęciu, że powód wygrał w 58%, zaś pozwana wygrała proces w 48% (różnica pomiędzy kosztami przysługującymi powodowi, a kosztami przysługującymi pozwanej: $5.023,38 \text{ zł} - 1.519,14 \text{ zł} = 3.504,24 \text{ zł}$).

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego uzasadnione jest treścią art. 98 § 1 i 3, art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).